

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szór. ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETEKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL:
Városi nyomda.

—
Ide küldendők a kéziratok és előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadóutajdonos: **A VÁROSI NYOMDA**

Reflexiók „A bizalmi nyilatkozatok” című cikkre.

— Irta: Magoss György dr. —

»A bizalmi nyilatkozatok« cím alatt legközelebb egy cikk jelent meg e lap hasábjain, amelyből különösebben két gondolat ragadta meg figyelmemet s ejtett gondolkodóba: engem.

Az egyik az: vajjon helyes-e a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé vinni a központi kormány, vagy annak egyik-másik tagja iránti bizalmi, vagy bizalmatlansági indítványokat?

A másik az: helyes-e, hogy ezen indítványok felett a bizottsági közgyűlésnek tisztviselő tagjai is szavaznak?

Nem mindenben értek egyet a cikkirő ur fejtegetéseivel s minthogy ócska magának is az volt a czéja azoknak megírásával, hogy eszmecsereit provokáljon e kérdések felett, — én is papírra vetem azokat a gondolatokat, melyeket a cikk olvasása bennem támasztott, s e gondolkodás folytán eme kérdések körül kialakult véleményem.

Ami az első kérdést illeti, arra nézve teljesen osztom a cikk írójának álláspontját s magam is abban a véleményben vagyok, hogy aktív kormányfőirak iránti bizalom-, vagy bizalmatlanságnilváltási indítványok tárgyalása a törvényhatóságok jogkörébe és feladatai közé nem tartozik.

Mindannyiszor, valahányszor a törvényhatóságok ilyen kérdésekkel foglalkoznak, a más buzájába vágják sarlójukat s többé kevésbé ismeretlen területen biztos irányt nélkül bolyonganak.

A parlamentáris kormányforma mellett fentáll annak az aktív miniszternek politikai, magánjogi és büntetőjogi felelőssége. De meg vannak állapítva praeciz azok az állításokban, amelyek az egyik, vagy másik irányú felelősségre vonást gyakorolni jogosultak s egyszersmind kötelezettek.

Itt csak a politikai felelősség és felelősségre vonásról beszélünk. S mihen áll ez? Abból, hogy a képviselőházi többség bizalmát megvonja az illető miniszterről, s ezután megbuktatja, mintfajhogy tette ezt a mult évben Khuen-Héderváry gróffal. De ez aztán a képviselőháznak olyan kizárólagos joga, hogy ebbe nem szólhat bele a törvényhozó testületnek másik része: a főrendiház sem. Ugyanígyen kizárólagos joga a minisztereknek magánjogi és büntetőjogi felelősségre vonása is. Ezzel szemben még ő felsége sem élhet az abolitio litis jogával.

Ezért mondom, hogy a törvényhatóságok idegen buzába vágják sarlójukat, amikor egyik-másik miniszter iránt bizalmatlanságukat fejezik ki s ezután azt megbuktatni akarják. S azt gondolom, hogy nem tévedek abban az állításomban, hogy ez a gyakorlat a nemzeti (nép-) képviselet fogalmának félreértésen alapul, s jórészt a rendi képviselet reminiscenciáinak következménye. Ennek a korában, 1848-ig a megyék, a kir. városok és szabad kerületek közgyűléseiken választották az alsó táblához (a karok és rendek táblájához) küldendő követeket s az azon országgyűlésen elintézés alá kerülő ügyekre vonatkozólag kötelező utasítással látták el őket. Ha olyan tárgy jött esetleg később elő, melyre utasításuk nem volt, — referálták külföldre, azoknak utasításait kikérték. S ezek az utasítások kötelezők voltak a következő névze any-

nyira, hogy ha egyik vagy másik utasítása ellenére szavazott, a küldő megye, város vagy kerület megvonta tőle a megbízást és visszahívta. Ez annak a rendi képviseletnek jogi természetéből önként következett.

Az 1848. V. t.-cz. azonban szakított a rendi képviselet elavult intézményével s ennek helyére a nép- (nemzeti) képviseletet állította be, amely szerint minden egyes képviselő nem egy törvényhatóságnak, vagy egy választókerületnek, hanem az egész nemzetnek képviselője. Helyesebben a nemzeti akaratnak kifejező szerve. Annak a 413, illetve a társországok által küldött 40-nel együtt 453 országos képviselőnek mind-egyikében az egész nemzet gondolkozik és akar. S ehhez képest amíg a rendi képviselet lényegileg megkívánta, magában hordta az utasítás adás jogát és kötelezettségét, addig a nemzeti (nép-) képviselet lényege határozottan kizárja azt. Ha tehát az egyes törvényhatóságok a kormányfőirak felelősségre vonásának kérdésében bizalom, vagy bizalmatlansági nyilatkozataik által mintegy utasítást akarnak adni a képviselőháznak, ez az eljárásuk lényegileg a népképviselet elvének a megsértése, mert a miniszterek felelősségre vonása a törvényhozás képviselőházának szuverén joga.

Ezeknek a szem elől tartása mellett állítom továbbá azt is, hogy az 1886. XXI. t.-cz. 2. §. c) pontjának eme kitételeiben: »országos ügyekkel is foglalkozhatnak, azokat megvitathatják, azokra nézve megállapodásaikat kifejezhetik, egymással (nép-) képviselet közölhetik és kérvény alakjában a törvényhozás bármilyelk házához közvetlenül fölterjeszhetik« a törvényhozó nem kívánt és nem akart eféle kérdéseket a törvényhatóságok tárgyalási körébe utalni.

Az »országos ügyek« kifejezés alatt nem is érthetők politikai bizalmi, vagy bizalmatlansági nyilatkozatok, hanem csak olyan ügyek, melyek a nemzeti fizikai és szellemi életnyilvánításával kapcsolatosak. Milyenek a népesedési, tehát közegészségügyi, nevelésügyi stb., — közigazdasági, tehát mezőgazdasági, állategészségügyi, kereskedelem-, iparügyi, közlekedési, viszályozási stb. kérdések.

Bizony a törvényhatóságok, mint első sorban önkormányzati alakulatok, elég tenálvált találónak az önkormányzat mezején is. Volna mit seperiők a saját házuk előtt elég s nincsen arra semmi szükség, hogy mas háza elé menjenek ezt végezni.

És ha már kifogástalanul ellátták az önkormányzati teendőket s az állami közigazgatásnak hozzájuk utalt részét, még mindig egy nagyon nagy terület áll rendelkezésükre — mint arra az elébb rámutattam — amelyen törvényes hatáskörükben hasznosan dolgozhatnak. De mert törvényes feladataikat elvégezték (?!), abból nem az következik, hogy mindjárt azt a helyet válasszák ki tevékenységük körükül, ahol az állami élet egy másik szervének joga és kötelessége munkálkodni.

Sőt még azzal sem lehet ezt kellőleg megindokolni, hogy ezen az uton a képviselőház figyelmét keltik fel, gondolkodásait és akaratnyilvánításait irányítják. Mert arra az állami életben szintén megvannak a hivatott szervek és módok: a választói jog gyakorlása, a politikai egyesülések, népgyűlések és a sajátban, amelyek sokkal hivatottabb kifejezői a közvéleménynek, mint a törvényhatóságoknak (a cikkirő által találon fetteft) nagyon is problematikus értékű bizalmi, vagy bizalmatlansági nyilatkozatai.

De ezekről az általánosságban tartott fejtegetésekről a saját helyi viszonyaink és körülményeinkre térve át, azt mondom, hogy még akkor is lehetőleg mellőznünk kellene az ilyen kérdéseknek a bizottsági közgyűlés elé huzrolását, ha a törvény egyenesen utasítana is bennünket, hogy azokkal foglalkozzunk.

Evek óta fájdalmasan szemlélem, hogy önkormányzati ügyeink tárgyalását a pártpolitikai szenvedélyek uralkják. S itt ne álljon elő mentegetőzéssel egyik politikai párt sem. Peccatur intra et extra! Bizalmatlanság, türelmetlenség a másik iránt, prognosztikonja egyiknek épen úgy, mint a másiknak.

És ennek első sorban a tanács, másodsorban önkormányzati ügyeink az áldozata.

Ha politikai vonatkozást lehet kihámozni valamely kérdésből, — pedig, ha épen azt akarjuk, melyikből nem lehet? — a pártok első sorban is azt vizsgálják: mely irány felé hajlik a tanácsi javaslat? S vagy az egyik, vagy a másik politikai párt szerint el akarja árulni a hazát, amit pedig hagyni nem szabad. Alig van nálunk közgyűlés, melyen mi a haza megmentésére ne foglalkoznánk vagy egy, vagy más formában. S ez oly módon történik, hogy első sorban a tanács ambíciója török le, munkakedve zsibbad el, má-odsorban pedig a csendesebb, nyugodtabb véralakú bizottsági tagok maradnak távol a közgyűlési tereméből, aminek aztán a közgyűgy adja meg az árát.

Peldákat tudnék felhozni arra, hogy az ilyen pártpolitikai versengésekben nemcsak indirekt, hanem effektív kárai származnak városunknak. Azonban félek, hogy már így is terjedemesebbé lett lez a czikk, mint amilyennek lennie kellene.

A feltett első kérdésre tehát véleményem az, hogy a politikai bizalmi, vagy bizalmatlansági indítványok tárgyalását sem a parlamentarizmus alapelvei, sem az 1886. XXI. t.-cz. 2. szakasza, sem a város jól felfogott érdeke figyelembe tartása mellett a bizottsági közgyűlés elé vinni nem szabad.

De ha mégis így és szükség nélkül oda vitetnek, arra az esetre mást azt tartom, hogy a bizottsági közgyűlésnek tisztviselői tagjai esélyen véleménynyilvánítási jogokkal és kötelezettséggel. Egyenesen megalondokan tartanám a tisztviselőre nevez, ha saját személyes ügyén kívül bármely közgyűlésre elé vitt más kérdésben megfosztatnak vélemény- és akaratnyilvánítási jogának gyakorlásától. Azt, hogy eféle kérdésekben ne tudna magának véleményét és meggyőződését alkotni, arról a tisztviselőről feltenni nem szabad. Az pedig, hogy amaga belső meggyőződésének szabadon kifejezést adhasson, minden magyar állampolgárnak, tehát annak a köztisztviselőnek is, őseink vére hullásával bőven és sokszor megpecsételt szent joga. Gondoljunk csak a bécsi, lincai, nikolsburgi békekötéseket megelőző harcokra s az 1848-iki törvényhozás nagy alkotások érvényességéért folytatott gigási nemzeti küzdelemre. Mind, de mind főleg a lelkiismereti, a meggyőződés nyilvánításának szabadságáért folytak le azok!

S csak parázs hipokrizist — ami egész valótan undorral tölti el, — látok abban, ha az a köztisztviselő véleményének, meggyőződésének kinyilatkoztatásával akár felülről, akár alulról megtámadnának, zaklatnának teszi ki magát azok részéről, akik egyformán a lelkiismereti, vélemény- és meggyőződésnyilvánítási szabadság szent jogát hordják folytonosan az ajkukon.

Nem a tisztviselőtől kell tehát elvenni a vélemény- és akaratnyilvánítási jogot, hanem azoknak kell fölemelkedni a lelkiismereti szabadságot biztosító magasztos emberi jog tisztelőre, akiknek módjukban áll azt a tisztviselő véleményének nyilvánításáért esetleg angyai vagy erkölcsi hátrányokkal sújtani. Szóval: tiszteljük egymás véleményét s ha már ezt a szegény hazát mulhatatlanul meg kell közgyűléseinken menteni, legyünk meggyőződve arról, hogy ezt egyikünk épen annyira akarja, mint a másik. Vegyen állandó szállást lelkiünkben a szeretet, türelem és a beke, amikkel tizenkilenc századdal ezelőtt épen ezen a heten ajándékozott meg a megnyugovást kétségbeesetten kereső emberiség!

A czikkőr ural tehát nem értek egyet abban, hogy az eféle bizalmi vagy bizalmatlansági nyilatkozatok felett a tisztviselő közgyűlési tagok szavazati jogot ne gyakorolhassanak, — elleben a másik kérdésben elfoglalt álláspontját nemcsak teljesen osztom, sőt tovább megyek, mint ő s nyíltan kimon-

dom, hogy az én véleményem és meggyőződésem szerint vadozók érdekeire s közügyeinek intézésére hátrányos befolyást gyakorol az is, ha közgyűléseinken nem bizalmi, vagy bizalmatlansági nyilatkozatokkal, hanem egyáltalán országos napi politikai kérdésekkel foglalkozunk. Mert ezeket a tárgyalásokat már sohasem a higgadt megfontolás és tárgyalosság, hanem a politikai pártszendvedély urálja és vezeti, s ezt akarlatlanul is átvisszük a saját helyi ügyeink tárgyalásába is.

A Hannoveri Gázkongresszus és utazásom Németországban 1904. évben.

(Folyt. és vége.)

Viszont a Humphrey—Glasgow fele rendszer legelterjedtebbek és legbiztosabb üzemének látszik. Favaly különösen a st.-gallenit volt alkalom megfigyelni az e rendszeri telepek közül, az idei pedig az épülőfélben lévő bécisít és e telepek mindenütt átgondolt berendezésük, könnyű kezelésük és javíthatóságuk és czelszerű kihasználhatóságuk által tűnnek ki. Aránylag kevésbé iskolázott munkás is kezelheti, kevés tüzelő anyagot fogyaszt és magas fokú kihasználását adja a koxnak, 100 kg. koxból 160 m³ vizgázit is kaphatunk. Ez a rendszer ez idő szerint kizárólag olajcarburtálóval van összekötve. Ennek előnye az, hogy a vizgáz csaknem teljesen közséngáz természetű lesz, amennyiben 12—14 Heffner gyertyafényig és 4800—4900 caloráig hozható, ami már a közséngázhoz áll közel. Ebből viszont az következik, hogy nagy mennyiségben egész 50%_oig, sőt azonfelül is keverhető a közséngázhoz.

Azonban mindig át a előjében van a előhája is, mert a carburtálás, — mint tavalyi jelentéseimben részletesebben kimutattam — drága. A termelt vizgáz nemcsak tulajdonságára, hanem árára is igen megközelíti a közséngázát, holott mindinkább bizonyos lesz, hogy a költséges pótlék nélkül is alkalmas lesz a közséngáz általános használatra.

A Delvíck—Fleischer-féle rendszer főképe az autocarburtálásra támaszkodik, ahol a nyers vizgáz a retorta hűtőjén bevezetve, a fejlődő közséngázal összekeveredve, abból több olyan alkotórészt felvesz és hasznosít, melyek különben naphtalin, grafit és kátrány alakjában rakodnának le. Ezáltal a vizgáz végyi ereje és calorikus értéke és általában használhatósága emelkedik. Ha netalán különleges viszonyok további fokozást kívánnának, benzollal carburtálják a keveréket.

Az eiv — a benzol carburtálású eltekintve — igen szép. Nekem is tetszik és másoknak is tetszik; sajnos, a technikai kivétel lényegesen mögötte áll a Pintschékének. A szerkezetek bonyolódottabbak és tanulmányozni igényelnek. Csekély elérés mellett is egyenetlenség, gek állanak be a termelésben és a gáz változó minőségű lesz.

Gyakori a gyártási vezetékek eltömődése, amennyiben a generátorból apró pírész szemeket ragad fel a légáramlat és a condensator beömlő szelepeinek lerakja. Néha a már felvert grafitmolekulák újra lecsapódnak és pedig némelykor igen alkalmatlan helyeken. Ha pedig a benzol carburtálás a vizgázot folytan szükségessé válik, akkor már inkább választanunk az olajat, mert az olajgázok sokkal konstansabb természetűek a benzolozóknél és a hálózatban nem válnak ki oly hamar.

A Delvíck—Fleischer rendszeri telepek közül alkalmas volt megfigyelni a dortmundi és ludwigshafent működés közben és a nürnbergi tatarozás és átépítés alatt. Dortmund 150,000 lakosú város Westfalában, 1903. évi összes gázfogyasztása ca. 7,800,000 m³ volt. Legnagyobb napi termelés ca. 30,000 m³ tiszta közséngáz, amiből 15—22% vizgáz adatik. A vizgáz a retortákon megy át, de a keverék gázhoz a főcsőnél minden m³ 12—15 gramm benzol adatik (megfelel 75—90 grammnak 1 köbméter tiszta vizgázra). A vegyületek gázminősége így igen jó, fényereje 14 HK felett van, calorikus értéke 5000—5100. Száz kg. pírészből 150—160 m³ vizgázot nyernek, mivel azonban a vizgáz előállítására elhasznált anyag nincs beleszámítva, ennek figyelembevétele mellett a kihasználás 140 m³-re tehető.

Leginkább arra panaszkodott az üzemvezető mérnök, hogy a retortákba vezető beömlő szelep belső nyílása graffitelt eltömődik és emiatt minden charge előtt át kell döfni, ami nem valami kellemes munka és a retorta lefűlésével jár. Továbbá, hogy a vizgázát csak az 1-ső felőlrő végtől a 3-ik felőlrő végéig bocsáthatjuk az egyes charge alatt a retortába, mert különben a fejlődő gáz nem egyenletes minőségű.

Emellett továbbá, hogy a világítást illetően nem volt parázs a közséngáz körében, elleben egyes helyeken a motoroknál és fűtőkészülékeknel mutatkoztak kisebb üzemzavarok, melyek azonban a beömlő szelepek átalakításával kiküszöböltek.

Ludwigshafen a Rajna mellett 65,000 lakosu gyárváros 1902 ik évben 3.152,000 m³ gázfogyasztással; legnagyobb napi termelés 15,540 m³.

A vizgáz telepet 1902/3-ban állították fel és pedig 1 generátor 1500—2000 m³ és kettőt 500—600 m³ óránkénti termelőképességre. A szükséges vizgáz használat előtt 300 cal-ig felhevítetik, ami nézetem szerint igen helyes eljárás, mert az izzó cox oszlop a generatorban nem fejezül oly hamar széndioxidot.

Ludwigshafen autocarburálást alkalmaz, de tettek próbát minden-nemű carburálás mellőzésével tiszta (kék) vizgázzal is. Ha csak két vizgáz keverték a köszéngázhoz, akkor a keverék 4700—4800 cal. lett 10—15%_o arány mellett, ez a főzőknél és motoroknál nem volt egészen megfelelő, ezért inkább az autocarburatio mellett maradtak. Képesek voltak egész 45%_o-ig menni el a keverékkel és állítólág még mindig volt 5100 caloria a hőérték. Az Auer-egők ugyan 110 liter helyett 115 literet fogyasztottak óránként, de fényerejük is emelkedett 4—5 HK-t a köszéngázhoz képest. A motoroknál a keverő szelepet át kellett állítani kevesebb levegőre, a főzőknél a beímlő nyílás felé hasonló czélból rézkarikát huztak.

Eltérőleg a dortmundi gyártót, itt a charge után már 5 percczel megindítja a vizgáz beömlést, mely egyébként szintén a 3-ik félóra végéig tart. En az egyágynak tartom, mert a charge elején a retortá anélkül is erősen lehűl és az aránylag hideg nyers vizgáz még alább szállítja a hőmérsékletet. Ez lassu desztillációt és erős naphatlni képződést okozhat. Azt hiszem ez az oka, hogy vízszintes és aránylag nem nagy retorták dacára 5 óráig hagyják bent a szenet és mégis csak 29 m³-t érnek el 100 kg. angol szén után. Panaszokdát naphatlna dugulásokról a városi vezetékben, ami ellen m³-enként 2 gramm benzol hozzáve-re vést szükségessé. Ez is megerősíti fenti gyanumat, de ők nem hitték.

Náluk is gyakori, illetőleg állandó a vizgáz beömlésztő szelep eldugulása grafittal és ott is minden charge után tisztítani kell. Különben figyelmeztettek, hogy a vizgáz hozzákeverésének arányában a Helk-féle légbefúvó készülék működését korlátozni, esetleg beszüntetni kell. Egyébként az előállítási kötséggel nagyon meg voltak elégedve: 1 m³ vizgáz állítólág összevést csak 2 pfenningbe (2-35 fillérbe) kerülne, igaz, hogy a széneműek igen olcsók. 100 kg. gázzsén a gyárban 191 pfenning (223 fillér), nálunk 300 fillér. A benzol mársája 18.50 márká. A cox most waggononként 150 M-ért adják és 100 kg-cox 140 m³ vizgáz ad.

Nürnbergnek 270,000 lakosa van, gázfogyasztása 16,000,000 m³, maximális napi szükséglet 70,000 m³. A vizgáz telepet 1900-ban épít, mikor a gyárgáz hirtelen elérte végső termelő képességét és a tervezett új gyárgázra csak évek múlva lehetett számítani (tényleg csak az ősszel lesz kész). Ennek dacára, hogy Deltsch—Fleischer féle, az autocarburatióra számított a berendezés, tényleg még sem használták eddig az őncarburálást, hanem vagy kék vizgáz, vagy még inkább benzollal gazdagított gázt gyártottak és pedig egy m³ vizgázhoz 80—100 gramm benzol járult, ami 20%_o-os keveréknek 1 m³-re 15—20 gramm (ugyanannyi mint Dortmundban). Káros befolyását a vizgáznak sem a lámpáknál, sem a főzőknél, sem a motoroknál nem tapasztalták. A telep épen utépítés alatt volt, amennyiben a régi — a város belsejében lévő — gázgyárból az elébb említett új gyárgázi telepre vitették át. Alkalmunk volt tehát szerelés közben is megtekinteni. Panaszokdát egyes könyökök és szelepházak eltömődéséről és a generátorból nagy mennyiségben kisodrott coxtörmelék káros hatásáról. Továbbá egyes szerkeleti részek nyugtalan és zajos működéséről. Hát nem is igen értemet az egész dolgot. Ha már nem a Humphrey—Glasgow módszert használják, akkor miért működik a másik rendszer fő előnyét, az autocarburatiót. Úgy látszik, a nagy gyárak sem mindig járnak a legújelyesb utakon. Ennek a felemás üzemnek az eredménye, hogy pénzügyileg a nürnbergi vizgáztelep nem valami fényes, illetőleg a vizgáz csaknem annyira kerül, mint a köszéngáz. Csak azt a nagy előnyét emlegetik, hogy szűk helyen nagy munkabírásu telepet tudtak felállítani és hogy a szünetelésben lévő vizgáz generátor 1/4 óra alatt teljes működésbe hozható. Ez tényleg óriási előnye minden vizgáz telepek, mert hirtelen gázküszégetlet is ki lehet vele elégtény. A köszéngáz kezdése legalább 48 óráig igényel a működésbe hozatára. Végül még megemlítem, hogy e télen már a nürnbergiek is próbát tesznek az autocarburatióval.

Összevetve a látottakat a hallottakkal és olvasottakkal, azt hiszem, a legczészerűbb vizgáztelep az lesz, amely a Humphrey—Glasgow-rendszer szerint, de autocarburatiohoz alkalmazva fog épülni és ez, azt hiszem, fog is sikerülni, a Pintsch-gyár az új bécsi telepen szándékozik a telep megépítését.

A másik még megoldandó feladat pedig az lenne, hogy kisebb generátor egységeket construálnának, mert most a legkisebbek órán-

ként 200—250 m³-t, azaz 24 óránként circa 5000 m³-t termelnek; hogy tehát a gazdaságos teljes üzem be legyen tartható, ahhoz — ha 20—25%_o ott nem akarunk a keverékben túllépni — legalább 20—25,000 m³-t termelő gázgyár kell. Más szóval Debreczenben most olyan generátor lenne jó, amely csak 80 - 100 m³-t adna óránként. Igen irányban egynehány irányúval szakfőúrval beszéltem is. Mert — lehet, hogy csalódom — de úgy látszik, mintha szivesen megkérdeznék némely esetekben a véleményemet.

Már most térjünk vissza a köszéngázra; lássuk, mi új történt a múlt év óta.

Általában nagy és rohamos emelkedés mutatkozik az összes gyárak üzemeiben, ami egyebek között a cox-termelésnek nagy szaporodását is eredményezte. Mivel ép ez években a szénbányák is igen erősen rávetették magukat arra, hogy porzenyűkből coxot gyártsanak, a cox üzlet rendkívül valóságos állapotba jutott és a vizgáztelepek szap. rodása mellett sem tudom, hamar fog-e a javulás beállni. Mindenütt óriási pirszerű-készleteket láttam, úgy, hogy a miénk még arányosan is eltörpül. A bécsi gázgyáraknál több mint féltüti termés hever az udvaron, körülbelül 8000 waggon, annyi, amennyit a debreczeni gyár 40 év óta nem állított elő. A lipcei gyár egész Ausztriába és Bajorországba kénytelen ajánlat tenni és a svájci gyárak panaszokdát a német verseny ellen. Általában a cox 20%_o-al szokott drágább lenni, mint a legjobb gázzsén, most általában 20%_o-al olcsóbb, ami e fontos czikknél 40%_o veszteséget jelent, holott az ilyes áru nem való az ily magas százaléku veszteségre.

Elemben mind nagyobb méltánylásban részesül az eddig elhanyagolt ammoniak-ipar és komolyan foglalkozniuk kell az eszmével, hogy ezt is kihatásadják. A tisztító mészsz és a grafit most nem keresett áru, de azt hiszem hamar rá fog kerülni a sor.

A gázgyárak is követik a többi iparágakat abban, hogy a kézi erő helyett mindinkább a géperőt és az automatikus berendezéseket hozzák be. A gázgyáraknál egy teljesen kifejlesztett konstrukciót hozott létre ez a törekvés. Nevezetesen az új gyárak részatos retortás kencekzellek (Coze-rendszer) épülenek. Ezeknél a retortá megöltés a kencezete hátulján emeleti magasságban történik. E végből magasan elhelyezett széntartályok építettek, automatikus elevatorokkal, szénosztályozókkal és törőkkel. Másrészt a coxot gépek tavolítják el, oltják be és vizsik el. Bár ezen berendezések igen drágák és igen költséges a fenntartásuk is, bizonyos nagyságu produkcióknál — a tapasztalat szerint évi 6 millió m³-en feül — mégis kifizethet magukat. Ezt eddig is tudtuk. De most sajnálatos nagyasi hibórt kezd kitörni a kisebb gyárak között is. E két sajnálat dacára, hogy minden valamire való szakember helyteleníti, 1—2 millió m³-es gázgyárak egyre-másra rendezkednek be nagy költségu Coze-kencekzellek és szenelevetárokkal. Egyes gyárgázgatók nagyra-végysébe ennek az oka, kik elefejtik, hogy a gázgyár nem az igazgató tekintélyének emeisé végett létesült, hanem a tulajdonos és a közönség czéljaira. Több kisebb gyárról volt alkalom a kongresszuson ilyesmit hallani megfelelő kommentárok kíséretében, sőt magam is láttam, hogy kilöndik a neuen-ahri gázgyár (évi termelés 500,000 m³) a nem neki való komplicált kencekzellek és gépekkel. Elemben láttam azt is, hogy a lipcei gyár, egyik legnagyobb telep 25—30 millió m³ évi termelés-sel, gyönyörűen és tisztán dolgozik vízszintes retortákkal és kézi erővel. Világért sem akarom kibesíteni az újabb vívmányokat, de épen nagyon meg kell fontolni, hogy mit és hol alkalmazunk belőlük.

Még egy másik esorangú nagy gyarat láttam vízszintes retortákkal, ez a hamoveri, 24 millió m³ termelésű. Itt azonban természetes oka van annak, hogy a költséges újításoktól tartózkodnak. Ez a gyár mely első a kontinensen, amennyiben 1825-ben létesült, a város tulajdonába fog átmenni 1926-ban ingyen. Itt láttam egynehány igen drága és hszontalan elektromos hájtásu cox kilenöz gépet is. Leírása nehéz lenne, csak azt említem meg, hogy ép jelenlétükben rongált meg egy kencezét, azután beleszuitt a karja a retortába és miután az elektro-mos berendezése az erőltetett áramtól egész összeégett, huzta vissza nagyehezven vagy 20 munkás. A másik batteriánál azallatt egynehány munkás egész csendben elvezette a munkát kézi erővel.

De erőll nem szabad ezt a kitünően igazgatót gyarat megítélni. Van ott utánózi való is elég: pl. remekül szervezett városi üzlet kisebb-szerű lámpagyárral öszoektöve. Nagyszabásu lámpaköcszőnöz üzlet, ami a fogyasztást igen előmozdítja. Csak hogy a mi közönségünk elszörnyedne, ha neki is 2%_o ott kellene fizetni havonként, azaz 24%_o-ot évenként a köcszőnözött objectum értéke után, mint ahogy a hannoveri takarékos német megfizeti. Itt 12-öt is sokálnak. Igen szépen van berendezve a gázgyár chemia laboratoriuma. Erre az Imperial Gas Association mindig nagy sujt fektet. Ezen a téren azonban nekünk nincs okunk szegyenkezni, mert utazásom folyamán csak megerősödött bennem a tudat, hogy a gázvizsgálatok terén igen sok nagy gyárak előtté vagyunk. Csak egy calszimterre lenne még szükségünk, hogy a gáz hőértékét is

meg lehessen határozni. Látnuk, hogy ez most már a legfontosabb. Ez az év már igénybe van ilyes tekintetben vége eléggé az új photometer által, mely 500 koronánál többre került, de talán 1905-ben K. Kiss József tanár ural megpróbálunk valami jó készüléket kikeresni.

Ha már a hannoveri ügyeknél vagyunk, kitérők a vízvezetékre is, mert azt is megfigyeltem mindentelég most is, máskor is. Hannover a légszűrésesebb városok egyike, csak 15% haladálási számmal, pedig nagy város, 270,000 lakóval és épen olyan lapos homokos vidéken fekszik, mint Debreczen. Csakhogy Hannoverben kitűnő víz van és bőven bírnak vele. A homok daczára sehol sincs por, ellenben felséges kertek, pázsitok, fák minden felé. Gyönyörűség nézni. Folyóvíz nem lévén, kutakból szivattyúzzák a vizet, naponta kétszázéptétekben 20,000 m³-t. Ezért még nem emlittem volna fel a dolgot, mert ez mindennapi jelenség, hanem a hannoveri talajviz nagyon megegyik a debreczeni abban, hogy szintén vas izú. És először volt alkalmam látni „vas-talanító telepet” „Ent eisennugs Anlage”, ami csak pár év óta létező technikai vívmány a vizsgálgtatás terén. A víz vas üstök sorozatán megy át, melyek alján laza tömeg van és ezen át bngyörökölő levegő nyomatik a vizen keresztül. Ezáltal a víz vastartalma oxidálás útján lecsapatik, hogy, úgy az ismert kelmetelen mellékzít teljesen elvesztik.

Azonban folytatva a légszűrésyárák ügyét, még a neuen ahrri, mannheimi, mainzi és nürnbergi gyárakat látogattam meg, mint amelyeket egy vagy más okból különösen megnézendőnek találtam. A neuen ahrri inkább negatív érdekességgel bírt, mint már fentebb emlittem t. A mannheimi 2 év előtt nyílt meg (a régi is meg van még) évi hat millió m³ termelésre, úgy azonban, hogy az épületek már kétszer ily nagy produkcióhoz épültek. Különösen érdekes a szénáztálási berendezés. Egyik oldalán a Neckar—Rajnai összekötő csatorna, másik oldalán a vasa határolja és a szén a hajóból, vagy vasuti kocsiból közvetlen elvatorokkal vitetik a raktárakba. Persze inkább csak a hajókból, mert a víz uti nagy Istenalás és Mannheimban az angol szén ¹/₂ al olcsóbb, mint nálunk a szélizái, pedig két annyi utat tesz meg, csakhogy vizen Viz ellenében.

Továbbá kitűnő munkás védelmi berendezéseket láttam, fűrdő és mosdó szobát, ruhamosó helyiséget, egy orvosi szobát első segély nyújtáshoz. Továbbá igen szép hivatali helyiségeket és lakásokat, mind kert közepén. Ugyanezen viszonyok voltak Mainzban és az újonnan épülő nürnbergi gyárban. Mindenütt fényűzős menő kényelem. Igaz, hogy e gyárak újak és gazdag városok tulajdonát képezik.

Jelentésem már nagyon hosszúra nyulik, nem akarom tehát a látottakat bővebben részletezni, mert végre is igen sok dolgom van, ami most fel sem tűnik, vagy talán elé is felejtettem, de azért addagó körülmények között eszembe juthat a lényege és hasznát vehetjük. Egyik gyárban vízszintes retortás kemencézt építettek át és 3 ymámboltivat alkalmaztak a homlok és hátfal között. Mi csak kettőt csináltunk mindig az eredeti augsburgi tervek értelmében. Többeket megkérdeztem azután és némelyek tényleg ajánlották is, hogy hármakat építtessenek, mert ez által állítolag tovább tartanak a retorták. A nagy valószínűsünek látszik, kérdés azonban, nem szenved-e a kemence huzata és ezáltal a desztilláció. Most mindenesetre próbát teszt. A II. sz. kemencézt ép hazajövetelem után kezdttük átépíteni és kísérletképen 3 ymámvil.

Vízszont én is vittem egyik-másik gyár részére valami újat, igaz — elismerem — eredetileg Roth ur eszméjét. Legtöbb gyár egy-egy kemencének összes retortáit egyszerre töltött meg. Mások egyezre a jobboldali, másszor a baloldali retortákat. Mi azonban 3 részre osztjuk be: alsó, közép és felső retorta csoportra. Ez egy részt kizárja a tévedést, más részt egyenletesebb desztillációt és egyenletesebb kemence hőmérséklet eredményez, mint a másik két módszer. És ha lényegtelennékv olvassuk is, úgy látszik, mégis jó az eredménye, mert nem kisebb ember, mint a bécsi gázgyár új módszaki igazgatója Walther Ferencz jelentette ki, hogy haladéktalanul próbát tesz és ezen módra tér át. Bizony csodálom, hogy eddig is nem volt általaános. Még mások előtt is újság volt, akik szintén helyesnek találták.

De már mégis ideje lesz befejezni a jelentést. Még csak egy pár statisztikai adatot akarok közölni. Újabb időben nevezetesen egytémény oly nyilatkozatok hallottunk, hogy a légszűrés drága Debreczenben és ideje lenne leszállítani az árát. Azt ugyan nem állíthatjuk, hogy e nyilatkozatok autentikus helyről eredtek volna, mert az illetők egyáltalában nem is tettek határozott indítványt és nem is néztek utána, hogy csakugyan drága e nálunk a gáz, de figyelmen kívül hagyni az ily jelenségeket nem szabad.

Abszolút mértéket felállítani a légszűrésyárák ára természetesen nem lehet, hanem öncső, ha a hasonló viszonyok mellett érvényes átlagos árnál olcsóbb, és drága, ha ennél az átlagnál drágább. Én tehát a gáz egylet hivatalos kimutatásából összehállítottam több hazai és külföldi város légszűrés árait és hogy ítéletünk helyesebb lehessen, kitüntettem a

befolyással bíró mellék körülményeket is, a gáztermelés nagyságát és a szén árát, mert ezek rendkívül lényegesek.

A város neve	évi termelés m ³	100 kg. szén ára fillér	a gáz ára fill.	világítás ipari célra	Tulajdonos
Budapest	43.000.000	240	20	14	társulat város
Debreczen	1.200.000	310	24	16	város
Pozsony	2.000.000	195	26	22	város
Szeged	1.800.000	270	24	16	társulat város
Arad	800.000	330	32	24	társulat város
Kolozsvár	1.000.000	330	32	—	társulat város
Nagyvárad	750.000	315	32	24	társulat város
Bécs	120.000.000	190	20	14	város
Zürich	16.000.000	195	24	16	város
Stockholm	28.000.000	—	24	16	város
Mannheim	10.000.000	223	21	16	város
St.-Gallen (Svájcz)	4.100.000	260	27	—	város
Ludwigshafen	3.200.000	223	19	16	társulat város
Aschaffenburg	1.100.000	—	26	15	város
Coburg	970.000	235	23	18	város
Offenburg	840.000	228	24	16	város
Omütz	730.000	170	28	20	város
Genf (Svájcz)	8.500.000	—	21	21	társulat város
Marburg	1.200.000	—	24	16	város

A gázegylet kimutatásában szereplő többi gázgyárak többnyire kis gyárak magas, 30—40 filleres gázárakkal.

Ez a kimutatás magában is megcáfolja azt az állítást, hogy a debreczeni árak magasak lennének. Tényleg a legalacsonyabbak közé tartoznak még a külföldi nagy városokhoz hasonlítva is és Magyarországi vidéki városok közül csak Szeged állítható mellé, hol azonban a fogyasztás sokkal nagyobb, a szén sokkal olcsóbb és a gázóráber, valamint a kezelés ára is magasabb, mint nálunk. Határozottan állíthatjuk, hogy legolcsóbb a gáz Debreczenben a vidéki városok között, sőt aránylag Budapestet sem véve ki.

Ily körülmények között a város joggal kívánhatja a jelenlegi árak fenntartását. Ezáltal nem adóztatja meg a fogyasztót, mint ahogy e szép frázist hangoztatják, hanem nagyon is jutányos árak mellett a közzélokra is megtakarít jelentékeny összeget. Épen ellenkezőleg, ha a város az árakat már most minden más város alá süllyeszti, ezzel az egész polgárság rovására szubvenczióban részesítene a gázfogyasztókat. Mindenesetre csejja legyen a városnak az olcsó gáz szolgáltatása, de az árcsökentés csak indokolt esetben történjék. Én ilyen indokoknak azt tartom, ha például már ki lesz fejlesztve teljesen a világítás és annak ára is ki lesz fizetve; ha a gáz előállítás technikájában olyan változás állana be, mely az előállítás költségeit lényegesen leszállítaná, vagy ha más magyar városok olcsóbbá tennék a világítást, mint a miénk. De csak úgy vaktában, minden igaz ok nélkül leszállítani az árakat mégsem lenne tanácsos. Újút vágnánk minden reménynek, hogy valaha ez intézmény fejlesztethető és elég lenne a szén árának lényegesebb áremelkedése, hogy súlyos deficitbe essünk. Gondoljuk meg, hogy ha a gyár társulatnak képeznény vagyonát, évtizedeken át ki lenne zárva, hogy a községés árleszállítást követelhesse, félkezük tehát az ünerek rugóit a saját városunkkal szemben is, ahol a nyereség nem idegen zsebbe vándorol, hanem kerülő után megint a községésbe száll vissza.

Debreczeni Jenő.

Hirek.

— **Olvasóinknak, lapunk munkatársainak és mindazoknak, kik munkánkat érdeklődéssel kísérik, boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk.**

§ **Eskütétel. Budaházy Jenő** közigazgatási gyakorlat a héten tette le hivatalos esküjét.

* * **A Csokonai-kör ünnepe.** A Csokonai-kör januári ünnepe iránt nagy érdeklődés mutatkozik az egész országban. A tudományos és művészeti körök megjelenésüket megígérték, Csokonai emlékének elől adozni a kultuszminiszter és mindazok, kik csodálói a korán elhunyt költőnek. A Csokonai-kör elnöksége fáradhatatlan buzgalommal dolgozik az ünnep sikerén és bizottsági szinten serényen működnek az elnökséggel karöltve, a rendezés sokoldalú munkájában.

* **A városi népkonyha.** A városi tanács a népkonyha helyül az idén a Darabos-utca 46. számú házat jelölte ki. A vezetést ez évben is a jétékony noégylet vállalta el. A nép-

konyha folyó hó 22-dikén délben nyit meg, mely alkalommal a városi tanácsot *Oláh Károly* tanácsnok, a jótékony nőegyletet pedig *Veressné Szahmáry Teréz* elnök képviselték. A megnyitó beszédet Oláh Károly tanácsnok tartotta, ékes szavakban emlékezve meg a népkonyha áldásos voltáról és a nőegylet buzgóságáról, majd *Konez Ákos*, nőegyleti titkár köszöntö meg a városi tanács atyai gondoskodását. A szeretet asztalának megterítésénél nagyszámú közönség volt jelen.

+ **Meghívó.** A magyar szent korona országai vöröskereszt egylete debreczeni főköja 1905. évi január 8-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a városi háza kistanácstermében közgyűlést tart. Tárgyak: pénztárnok választása és a választmány kiegészítése. Debreczen, 1904. évi december 18. V. Szabó Jánosné, elnök. Simonffy Imre, kir. tanácsos, elnök.

(*) **Két kalendárium.** Két kalendárium jelent meg a napokban városunkban: a Debreczeni Képes Kalendárium és a Debreczeni Független Újság Nagy Képes Kalendárium. Az elsőt *Vessey Imre* főjegyző, az utóbbit *ifj. Mórincz Pál*, a kiváló és minden ízében magyar író szerkesztette. Mindkét naptár gazdag és értékes, és érdekes tartalommal jelent meg és épen azért mindkét érdemes munkát egyenlő szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

[...] **Karácsonya-ünnep a tanítói arvházban.** Az Országos Tanítói Arvház e hó 24-én, délután 3 órakor tartja meg az északi pavilonban **karácsonya ünnepélyét.**

+ **Meghívó.** A magyar szent korona országai vöröskereszt egylete városi választmánya 1905. évi január 3-án, kedden délután 3 órakor a városi háza kistanácstermében ülést tart.

— **Értesítés.** A VIII. állategészségügyi körzetben fellépett ragadós száj- és körömfájás megszűnván, értesítjük mindazokat, akik sertéseket adnak, vagy vesznek, hogy a **folyó hó 27-diki** sertésvásár a rendes helyen, a vágóhid előtt levő térségen lesz megtartva.

— **Az O. M. K. E.** Az országos magyar kereskedelmi egyesület hivatalos közlönye bő tartalommal jelent meg. A lap főszerkesztője Léway Béla dr., az OMKE ügyvezető titkára, felelős szerkesztő Goda Géza az OMKE szerkesztő titkára. A lap minden hó 10-én és 25-én jelenik meg. Az 1. füzet tartalma: A magyar kereskedőköröz. — A takarmányzállítási díjkezelvényü ügye. — Küzdjünk gazdasági önállóságunkért. — Rozsdás fegyverek. — A malmok üzemmredukciója. — Az igazság felé. — Nemes Almássy István. — Kereskedőink társadalmi helyzete. — A füzet végén sok érdekes egyéb közlemény van. Melegen ajánljuk ezen közhasznú folyóiratot olvasóink figyelmébe.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszertárakban
gyógyszerészi különlegességek
és illatszerek

a legnagyobb választékban kaphatók.

== Eredeti francia és angol gyártmányok. ==

Angol plaidek és takarók, svéd borkabátok
Borsos Katánál.

TESCH JÓZSEF hentes- és csemegé-üzlete.

Ajánlja a közölgő ünnepekre kitünően páczolt sonkákat, a felvágottak minden nemét, minden nap friss virsli, friss- és füstölt kolbászt, véres, májas- és tüdős hurkákat; továbbá zsírt, fehér sózott, sózatlan- és paprikás szalonát.

Gyenge malczok

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelenygyéket mérték szerint a legszebb kivételben készit.

Értesítés!

Tisztelettel értesitem a kiskereskedő és ismét elárú-sítókát, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

nagybani fűszer- és liszt-raktárt

rendeztem be. Teljes igyekezetem és törekvéssel oda fogok hatni, hogy t. vevőimnek a legolcsóbb árakban szolgálhassak.

Hogy ezt teljesíthessen, csak udvari raktárhelyiségeket tartok, így a nagy üzleti bér, berendezés és személyzeti bér kiadásokat megtakarítom, árúmat tehát a legolcsóbban becsáthatom a t. vevőim rendelkezésére.

Megnyertem továbbá a hímves nagyváradi **Adria** malom kizárólagos liszt elárúsítását eredeti árakban és abból állandóan nagy raktárt tartok.

Raktárain megtekintését és szives pártolást kérve

teljes tisztelettel

Friedman Lipót,

Hatvan-utca 35., az udvarban.

Pontos és szolid kiszolgálás. Tessék meggyőződést szerezni.

Legszebb férfi-divat ujdonságok.

Kalapok. Czilinderek.

Kitűnő szabású fehérneműk. Elegáns nyakkendők. Sapkák.

Kesztyűk és Harisnyák feltűnő olcsó árban

FEKETE JAKAB

uri-divat üzletében Fötér.

Világhírű amerikai sár- és hó-czipők egyedüli raktára.

Kovács Kálmán

és Társa

hentesüzlete és kivitele Debreczen, Tiszapalota.

Debreczeni, kassai és prágai sódarok naponként kaphatók. Debreczeni és brassói szalámi.

Fehér sózott és sózatlan, valamint paprikás szalonna, zsír, füstölt hus, kolbászneműek és felvágottak minden nemei

a legfrissebb minőségben.

Hetenkint több ízben magyarosan és németesen készített izletes **HURKAFÉLEK.**

Peosenyének és paprikásnak való

== **GYENGE MALACZOK.** ==

Remekművü ujdonságok érkeztek

LÖFKOVITS ARTHUR

||| óras, ékszerész és vésnöki műtermében. DEBRECZEN. |||

Siessen!!

mert már nem soká tart.

VEGYEN MOST!

még ha nincs is szüksége rá

AJÁNDÉKOT

a volt KOCH-féle üzletben.

KARÁCSONYRA

öltöny, téli kabát, costum

kevés pénzért

kapható, míg a készlet tart.

Olcsó bevásárlást

csak a volt KOCH-féle ruhaüzletben

eszközölhet

☛ Debreczen, Piacz-utca 51. Csanak-ház. ☛

bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek

a naponta fölmerülő
gyógyszer-ujdonságok, hasonszenvi gyógyszerek,
kötszerek, szépítőszerek
legnagyobb raktára Debreczen és vidékére

Mihalovits J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti laboratoriuma

Debreczenben,

Főpiacz 31. szám, a városházzal szemben.

Karácsonyi és újévi ajándéknak
igen alkalmas

Szomorú Órák.

írta: Kocz Ákos.

Ára gyönyörű vászonkötésben 4 kor.
Kapható a szerzőnél.

60 krajcár

egy liter legfinomabb

antracén-tinta.

Piacz-utca 12.

(Stenczinger-ház)

a papírkereskedésben.

Karácsonyi vásár, nagyszabású

maradék vásárral

egybekötve

rendkívül olcsó árak mellett !!!

BOSZNAY J. és TÁRSA

újvárosi részében DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCA 5.

Finom ruha- és kosztüm szövetek ezeltől 4 és 5 frt,
most 1 frt, 1 frt 50 kr. — Francia delin mtre 47 kr.
— Jó mosó barchetek mtre 19 kr. Francia flanelk
mtre 39 és 57 kr. — 120 cm. széles ruhaszövetek
mtre 25, 35 és 45 kr.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR. BUDAPEST. DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványozóalkap.
Műkő- és Czeméntárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott *Kar-*
mantyus és *csömöszöit* Cze-
mentesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron
a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstszaklatást megszüntet.

≡ Pongrácz Géza ≡

papír gyáriraktárban DEBRECZEN, „Bika”-
szálló mellett:

legdivatosabb dobozos levél-
papírok, vízfestészeti virág- és
tájkép minták, legújabb fran-
czia sportképek, dr. Schön-
feld-féle olajfestékek és vász-
nak; angol, svéd és solingeni,
zsebkések; helybeli és alkalmi
képes levezőlapok egyedül
nagy választékban.

Porcellán kályhák

budweissi és honi
gyártmányokban.

Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes eme-
lésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új
lakásúnyu **multiplikátor** betétet feleslegessé mellet ajánlom.

Moiding rendszerű, valamint multiplikátor-betétű köpe-
nyes kályhák, acél és zománcozott köpenyyel.

Konyhák, magyar tornyos és francia rendszerben,
valamint porcellán burkolatban.

Füldökádak horganylemezből, festve és fűtőkészülékkel,
valamint porcellán burkolattal.

Vas- és rézbutorok legnagyobb raktára.

===== Legolcsóbb bevásárlási forrás. =====

Tóth Gyula Debreczen, Piac-u. 20., 27.

Szolid árak!

Megérkeztek!!

Őszi és téli női kabátok
és gallérok, férfi-öltönyök
és téli kabátok, divatos
barchetok és flanellek,
legjobb minőségű vász-
nak jutányos árak mellett
árusítatnak

havi és heti részletfizetésre

Kohn Herman

Áruháza Hatvan-u. 17.

Női kelmékben dúsz választék.

Czégre ügyelni!

Ruhafestő

és vegyszeti tisztító intézet

RABÉCZY ANTAL

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehérnemű
Gőzmosoda!!!

Debreczen szab. kir. város könyvnyomdája

Városházépület. (Kossuth-utca.)

A modern technika leg-
újabb vívmányaival fel-
szerelve,

készít mindenféle
nyomatványokat a leg-
egyszerűbbtől a legdi-
szesebbig, jutányos ár
mellett.

Meghívók, eljegyzési kár-
tyák, üzleti nyomtatvá-
nyok, körlevelek a legzár-
sebben állítatnak ki. —
Videki megrendeléseket
pontosan eszközöl.

Tartós betűerőből készült
tömöntvényekkel hely-
beli és vidéki nyomdáknak,
könyvkötőknek jutányos ár
mellett a legrövidebb idő
alatt szolgálunk.

Sürgönczim: VÁROSI NYOMDA.
Telefon: 270. — Alapítotott 1561-ben.

KÓNYA LÁSZLÓ

órás, 14 év óta Debreczen szab.

kir. város toronyórása

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA, VÁROSHÁZ-ÉPÜLET.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelő szolid berendezési

óra üzletét és órajavitó műhelyét.

Valódi svájci zsebrórákat, lánczokat, fali, inga, asztali, schotten és ame-
rikai wecker órákat a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

Mindenemű órák javítását és átalakítását gyorsan és jutányos árak mellett.

Régi arany- és ezüst-tárgyakat, vagy töredékeket legmagasabb árrát beraltok vagy becserelek.

Helybeli és vidéki megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen teljesítik.

A vidéki toronyórák készítését, ja-
vítását, ugyszintén járatok átalaki-
tását pontosan, rövid idő alatt
teljes szakértelemmel készíti s azok-
ról helyszíni szemle után terveze-
tet, illetve költséggjegyzéket ingyen
szolgál.